

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
Good Governance of the School Administrators
Under the Secondary Educational Service Area Office 28

กัลยาณี สีสารักษ์¹, และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²
Kanlayanee Seelarak¹, and Pimolpun Phetsombat²
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Email: kanlayanee_s@mail.rmutt.ac.th¹, Pimolpun_p@rmutt.ac.th²

Received 17 April 2020; Revised 18 June 2020; Accepted 19/7/2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 359 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น และครูอาวุโสที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ พัฒนานตนเองเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้มแข็ง มีพรหมวิหารธรรม ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ จัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภารกิจ สร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ใจกว้างรับฟังและรู้จักเลือกความคิดเห็นที่ดี จัดให้มีผู้รับฟังความคิดเห็น เข้าใจและเข้าถึงครูและบุคลากรทุกคน กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์และประเมินผลความประหยัดและความคุ้มค่า นำวิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

Abstract

This research aimed to: 1) explore the school management based on the concept of good governance of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 28, and 2) investigate the practical approach of the school development based on the concept of good governance of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 28. Employing mixed-methodology. The sample consisted of 359 teachers. The key informants for the interview were comprised of five administrators who received the Outstanding School Administrators Award and the Best Civil Service Award, including teachers with academic standing at expert level. The research instruments included a questionnaire and an interview. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation, and the content analysis for the interview. Results indicated that: 1) in an overview, the school management based on the concept of good governance of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 28 was at a high level; 2) the practical approach of the school development based on the concept of good governance of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 28 revealed that school administrators should study rules and regulations, develop oneself in order to perform themselves correctly, strengthen rules and regulations with four principles virtuous existence complying with professional standards and professional ethics. Moreover, school administrators should arrange a meeting to make sure teachers and personnel understand their roles and responsibility according to the mission. They should create a working atmosphere with participation, be generous and open-minded, choose good opinions, provide a comment box, understand, and access to all teachers and personnel. The school administrators should also set clear guidelines and discipline in operation, analyze and evaluate the economy and worthiness, implement modern technology methods for efficient management planning.

Keywords: good governance, School Administrators, Secondary Educational Service Area Office 28

บทนำ

หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการสากลที่ประเทศซึ่งปกครองในระบอบประชาธิปไตยใช้เป็นหลักในการบริหารประเทศ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย” นอกจากนั้นยังได้นำมาบรรจุไว้ในส่วนที่ 4

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และหลักธรรมาภิบาลยังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (อริยธัช แก้วเกาะสบบัว, 2560) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลเป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) เป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปให้สถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสถานศึกษาจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษา มุ่งให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับมีการบริหารราชการและบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า เยาวชนและประชาชนได้รับความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน อีกทั้งได้กำหนดกลยุทธในการบริหารจัดการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในกลยุทธ์ที่ 5 ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ บนหลักธรรมาภิบาลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีทิศทางการจัดการศึกษา โดยมีพันธกิจ ข้อ 1. จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล และมีการขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กลยุทธ์พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ คุณธรรม จริยธรรม โดยสร้างระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามหลักธรรมาภิบาล (คู่มือมอบนโยบายสู่การปฏิบัติ ปีการศึกษา 2562 : เหลียวหลังแลหน้า การศึกษาสม. 28, 2562) แต่ไม่มีการประเมินผลจากผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ นับว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจะต้องนำมาใช้เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนว่าอยู่ในระดับใด และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ควรเป็นอย่างไร ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการวางแผนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นมีประสิทธิภาพต่อไป

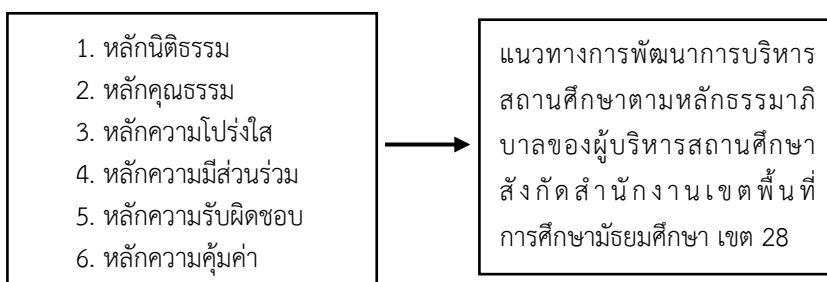
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีวิธีดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 83 โรงเรียน จำนวนครูผู้สอน 3,503 คน (กลุ่มบริหารงานบุคคล สพม.28 ข้อมูล ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ .05 การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้นในการแบ่ง ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 359 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 1 ฉบับ โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครู

ตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

3) ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดธรรมาภิบาลมาประยุกต์สร้างเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุมแต่ละหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้ข้อคำถามที่ครอบคลุม

5) นำเสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญต่ออาจารย์วิทยานิพนธ์ เพื่อคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 5 ท่าน

6) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว พร้อมนัดหมายผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

7) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษา จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

8) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 45 ข้อ ครอบคลุมหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก

9) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try/Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1984) พบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.990

10) ปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

เพื่อขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งครูผู้สอน
ในสถานศึกษา รวม 83 สถานศึกษา จำนวน 359 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

- 2) ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งในกรณีที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่สมบูรณ์
- 4) รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืน นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

- 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่ง เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายชื่อ
- 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและภาพรวมทั้ง 6 ด้าน กำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ (อ้างถึงใน พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ, 2561)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีวิธีการดำเนินการดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยมีวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน และครูอาวุโสและมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์
- 2) รวบรวมข้อคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ ให้มีความเป็นปรนัยหรือความชัดเจนทางภาษา
- 3) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
- 4) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

5) นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาวุโส รวมจำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาวุโส รวมจำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยได้นัดหมายผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์

3) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

การบริหารสถานศึกษา		n = 359		
ตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. หลักนิติธรรม	4.20	0.84	มาก	1
2. หลักคุณธรรม	4.02	1.00	มาก	6
3. หลักความโปร่งใส	4.14	0.89	มาก	3
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.18	0.90	มาก	2
5. หลักความรับผิดชอบ	4.08	0.95	มาก	4
6. หลักความคุ้มค่า	4.04	0.84	มาก	5
รวม	4.11	0.86	มาก	

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.90) และหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สอดคล้องกับพรบ.การศึกษาแห่งชาติและกฎหมายอื่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.33$,

S.D. = 0.90) และผู้บริหารปฏิบัติงานภายใต้กฎเกณฑ์ทางการปกครอง โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 1.09)

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารควบคุม ติดตามให้บุคลากรปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน บุคลากร และประชาชนทั่วไป ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 1.06) และผู้บริหารมีความเป็นกลางในการบริหารงาน ปฏิบัติต่อบุคลากรโดยยึดหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 1.16)

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.85) รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการชี้แจง กฎ ระเบียบ วินัย การลโทษ และแนวปฏิบัติ ให้ทุกคนรับทราบ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.96) และผู้บริหารสังเกต ตักเตือนบุคลากรที่ส่อจะกระทำความผิดและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องอย่างเปิดเผย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 1.01)

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.97) และผู้บริหารรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 1.10)

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารเสริมสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน บุคลากร และชุมชนให้เกิดความรักและรับผิดชอบดูแลรักษาสถานศึกษาาร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานเป็นทีมหรือเป็นคณะ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 1.05) และผู้บริหารมีทักษะในการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 1.16)

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.93) รองลงมาคือ ผู้บริหารจัดให้มีระบบตรวจสอบภายในและมีการจัดทำรายงานการเงิน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.97) และผู้บริหารวางแผนสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 1.02)

2. ผลวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 นำเสนอเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยรายด้านมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม

ประเด็น การปฏิบัติงานภายใต้กฎเกณฑ์ทางการปกครอง โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและยุติธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ รอบรู้งานในหน้าที่ พัฒนาตนเองเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีอคติ ไม่ลำเอียงเพราะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยึดหลักความถูกต้อง ชัดเจน โปร่งใส ออกคำสั่งหรือข้อบังคับให้ทันสมัย ชัดเจน ไม่ขัดกับระเบียบกฎเกณฑ์ และการบังคับใช้ต้องเป็นที่ยอมรับของทุกคน สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้มแข็งสามารถปกป้องคนที่ทำถูกต้องและลงโทษคนที่ผิดได้ วางแผนระบบการทำงานให้เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

2.2 ด้านหลักความมีส่วนร่วม

ประเด็น การรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ใจกว้าง มีความเชื่อใจและความไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา รับฟังและรู้จักเลือกความเห็นที่ดี จัดให้มีผู้รับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจการแก้ไขปัญหาให้มีการรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบของคณะกรรมการ หรือภาคี 4 ฝ่าย มีตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และตัวแทนนักเรียน เปิดใจและเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา เปิดเผยข้อมูลซึ่งกันและกันในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาปรับปรุงการทำงานและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส

ประเด็น การสังเกต ตักเตือนบุคลากรที่ส่อจะกระทำความผิดและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตนที่ถูกต้องอย่างเปิดเผย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภารกิจ มีเวลาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เอาใจใส่ดูแลติดตามการปฏิบัติงาน ว่ากล่าวตักเตือนเป็นรายกรณี ไม่ตำหนิภาพรวม อาจเชิญมาพูดคุยแนะนำเป็น การส่วนตัว หรือใช้ระบบดูแลแบบกลุ่มย่อย เช่น มอบหมายให้กลุ่มสาระฯ ดูแลหรือแนะนำกันเองอย่าง กลยาลมมิตร ให้คำแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีตรงไปตรงมา เปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ไม่ บิดเบือนหรือปิดบังบางส่วน สามารถตรวจสอบได้

2.4 ด้านหลักความรับผิดชอบ

ประเด็น ทักษะในการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจ และเข้าถึงทุกคน กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ในการ แก้ไขปัญหาดำเนินการแก้ไขไม่ปล่อยให้ความขัดแย้งอยู่ต่อไปจนมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน มีการ รวบรวมข้อมูลที่ต้อง มีวิจารณ์ญาณ รอบคอบ มีวิธีการสื่อสารที่ดี รับฟัง รู้วิธีประนีประนอม หรือรู้วิธี หลีกเลียง สร้างการยอมรับ รู้จักขึ้นชмыกย่อง ใช้วิธีเชิญมาพูดคุยส่วนตัว ผ่านคนกลาง สังเกตระยะที่ห่าง บังคับใช้ระเบียบข้อปฏิบัติหรือแรงรััดให้เกิดการแก้ไขพฤติกรรมรายบุคคลที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

2.5 ด้านหลักความคุ้มค่า

ประเด็น การวางแผนสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์และประเมินผล ความ ประหยัดและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา ต้องศึกษาและนำวิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบายหรือเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้

การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตรวจสอบติดตาม การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานผลการสรุปกิจกรรมหรือโครงการที่เสร็จสิ้นไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น การจัดเรียงลำดับความจำเป็น ความสำคัญ ว่าควรจัดให้มีต่อไปหรือยกเลิก

2.6 ด้านหลักคุณธรรม

ประเด็น มีความเป็นกลางในการบริหารงาน ปฏิบัติต่อบุคลากรโดยยึดหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบ มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ยึดมั่นในความดีงาม มีพรหมวิหารธรรมหรือธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุติตา และอุเบกขา สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกคนมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ มีการควบคุม กำกับดูแล ติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ นำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 บริหารสถานศึกษาตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รองรับนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบาย กลยุทธ์และพันธกิจสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ชัย โสดาวงศ์ (2558) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยรายด้านมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยยึดถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ มีการจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานและแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน กำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ ในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนและไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่มีฐานะสูงกว่า ผู้บริหารมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรมน ชันดี (2561) ศึกษาการศึกษบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก

ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด ผลการวิจัยพบว่า ด้านนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านความมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินใจ ด้วยวิธีทางแห่งประชาธิปไตยและประเมินผลเกี่ยวกับนโยบาย แผนปฏิทินปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และภาระงานของสถานศึกษา พร้อมทั้งการสร้างความสามัคคีในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน การปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย เที่ยงตรง มีเอกสารหลักฐานที่สามารถตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนของราชการด้วยความสุจริต ตรงไปตรงมา สามารถอธิบายเหตุผลตามข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องและชัดเจน ไม่ปิดบังอำพราง และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานและข้อมูลข่าวสารแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภูรินทร์ รักพงษ์ (2559) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ ช่วยเหลือ แก้ปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ กระตือรือร้นและถูกต้อง พร้อมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่มีเหตุผลที่อธิบายได้ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกล้าตัดสินใจและพร้อมรับการตรวจสอบจากสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวิช วรรณกิจ (2559) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมมีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

5) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน อำนวยความสะดวกใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการสอน งบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาริลา ลาหมิด (2558) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6) การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักคุณธรรม จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีระเบียบวินัยยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นกฎเกณฑ์ของการประพฤติและปฏิบัติในสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน บุคลากร และประชาชนทั่วไป ไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม มีการกำหนดโทษทางวินัยและพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรม ยึดหลักเกณฑ์สามารถตรวจสอบและอธิบายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สุขผลานันท์ (2558) ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ พัฒนาตนเองเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้มแข็ง
2. หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพรหมวิหารธรรม ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. หลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภารกิจ

4. หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ใจกว้างรับฟังและรู้จักเลือกความคิดเห็นที่ดี จัดให้มีผู้รับฟังความคิดเห็น

5. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจและเข้าถึงครูและบุคลากรทุกคน กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน

6. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์และประเมินผลความประหยัดและความคุ้มค่า นำวิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ หลักความมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ พัฒนานตนเองเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้มแข็ง มีพรหมวิหารธรรม ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ จัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบตามภารกิจ สร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ใจกว้างรับฟังและรู้จักเลือกความคิดเห็นที่ดี จัดให้มีผู้รับฟังความคิดเห็น เข้าใจและเข้าถึงครูและบุคลากรทุกคน กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์และประเมินผลความประหยัดและความคุ้มค่า นำวิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเป็นกลางในการบริหารงาน ปฏิบัติต่อบุคลากรโดยยึดหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ดังนั้น ผู้บริหารควรยึดมั่นในพรหมวิหารธรรมหรือธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ ปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การดำเนินงานอยู่บนกรอบของกฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีอคติหรือลำเอียงเพราะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปบรรจุเป็นหลักสูตรในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการที่มีทิศทางเดียวกัน

4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมการบริหารตามขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

2) ควรศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง: Reference

- กิตติวัช วรรณกิจ. (2559). การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชาลีล่า ลาหมิต. (2558). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นรมน ชันดี. (2561). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประสิทธิ์ชัย โสดาวชิต. (2558). พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพฑูรย์ สุขผลนันทน์. (2558). การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- ภูรินทร์ รักพงษ์. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (10 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 63 ง, น. 26-27 (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (2562). คู่มือมอบนโยบายสู่การปฏิบัติปีการศึกษา 2562: เหลียวหลังแลหน้า การศึกษา สพม. 28. (เอกสารอัดสำเนา).
- อริย์ธัช แก้วเกาสะบ้า. (2560). หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

Cronbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.

